
Prispevek k sistematizaciji strukturnih tipov starokeltske toponimije

Luka Repanšek

Cobiss: 1.01

V članku je prikazana metodologija raziskovanja starokeltske toponimije kot imenskega fonda fragmentarnega jezikovnega sistema. Na primeru obravnave neizpeljanih tvorbe je s stališča imenotvornega procesa predstavljena strukturalna sistematizacija zemljepisnih imen.

Ključne besede: keltščina, toponimija, strukturni tipi

Old Celtic Toponymy: A Contribution to Its Systematization

The article contributes to research methodology on fragmentary Old Celtic onomastic data. Based on a comprehensive overview of non-affixal formations in Old Celtic toponymy, special attention is paid to the systematic representation of various structural types in name derivation.

Keywords: Celtic, toponymy, structural types

Cyflwynir i'r athro A. I. Falileyev

0 Lastno imenje,* v njem pa predvsem zemljepisna lastna imena, predstavlja večinski del starokeltskega¹ jezikovnega gradiva in zato ponuja možnost uvida v problematiko (pra)keltskega morfološkega sistema in besedotvorja; vendar prav fragmentarna dokumentacija jezikovnih sistemov, ki močno otežuje etimologizacijo posameznih elementov, posredno onemogoča izris jasne slike, ki bi lahko služila za izhodišče pri nadaljnjem raziskovanju takšne in sorodne problematike. Tu se misli predvsem na nabor imenskih oz. strukturnih tipov, ki bi predstavljal jedrni

---

* Za skrben pregled in pretres prispevka se zahvaljujem svoji mentorici prof. dr. Metki Furlan.

¹ Kot starokeltsko se označuje vse jezikovno gradivo, ki genetolingvistično pripada keltškemu sistemu oz. več idiomom keltske jezikovne veje in v odnosu do sodobnih keltskih jezikov pripada najstarejšim jezikovnim plastem. Sem spadajo jezikovni spomeniki lepontskega, galskega, hispanokeltskega, starobritanskega in deloma zgodnjeirskega idioma (večina obravnavanega toponomastičnega gradiva je iz osrednjekeltskega, tj. jezikovno galskega, območja in (britanske) otoške keltščine, v manjši meri iz perifernih območij). Po definiciji je takšno jezikovno gradivo fragmentarno in le izjemoma kontinuirano, saj imamo v primeru kontinentalne keltščine opraviti z gradivom iz jezikovnih sistemov, ki najkasneje po 4. st. n. št. niso več dokumentirani.

del starokeltske toponimije, in sistematizacijo imenotvornih sredstev² v njihovi etimološki in funkcijski osvetlitvi. Tak nabor pa bi bilo vendarle mogoče dobiti, in sicer z analizo gradiva, ki ga je mogoče v etimološkem smislu zanesljivo identificirati kot keltsko. Le v takšnih primerih lahko nato strukturo posameznih toponimov nadalje preučujemo s precejšnjo gotovostjo, da imamo dejansko opraviti s keltsko morfologijo in besedotvorjem, kar posredno omogoča izluščanje stabilnega jedra strukturnih tipov.

1 Ker je starokeltsko toponomastično gradivo le izjemoma sporočeno neposredno v jezikovno keltskih dokumentih (prim. *Alisontia*, RIG G–224, in *Alixie*, *ibid.* L–79, in *AlisiIa*, *ibid.* L–13, *Namausos, *ibid.* G–153, NANT(-)ARΩR, *ibid.* L–106), se je pri preučevanju tovrstne problematike treba opreti predvsem na sekundarne vire. Da bi se kar najbolj približali izhodiščnemu fondu, ki še ni bil kontaminiran z imenskimi tipi, produktivnimi v vulgarnolatinskih ali zgodnjromanskih kontekstih (pri tem se misli tudi na t. i. keltoromanizme in psevdokeltizme tipa *Mogetiana*, **Bi(l)liākon* ipd.),³ je nabor toponimov treba osnovati na antičnih virih, saj srednjeveški dokumenti v tem pogledu niso zanesljivi. V poštev pridejo predvsem antični avtorji, Ptolemajeva *Geografija* (Ptol.), rimska itinerarija *Itinerarium Antonini* (IA) in *Tabula Peutingeriana* (TP) ter epigrafski viri (zlasti CIL⁴ in RIG ter deloma RIB). Pri tem je bistveno poudariti, da iz sekundarnih (tj. grških oz. latinskih) virov izluščeno jezikovno gradivo, še posebej, kadar gre za imenje, pridobi na dokazni vrednosti šele, ko je interpretirano v skladu s poznavanjem narave vira samega in jezikovne situacije, iz katere je vir črpal. Jezikovne in grafične posebnosti posameznih virov so razpoznavne in večinoma predvidljive iz sistematične rabe oz. sistemskih napak (prim. prevedbo izvorno ijevskih osnov v ojevška nevtra pri Ptolemaju), težje pa je pri tem oceniti stopnjo in vrsto vpliva jezika posrednika.

Če je bil keltski toponim tudi živi del imenske sfere jezikovnega sistema, preko katerega je bilo ime posredovano, so tujejezične adaptacije pričakovane predvsem na ravni oblikotvornega morfema (prim. hdr. *Tragisamus* za kelt. *Tragisamā (?),^{5,6} morda hdr. *Argenteus*, če za *Argantiā) in sporadičnih fonetičnih sprememb (te so lahko tudi posledica internosistemske reinterpretacije tipa *Argento-* za kelt.

² Termin *imenotvorje* se v prispevku uporablja kot sinonim za onomastično besedotvorje.

³ Anreiter 2000; 2001: 193sl.

⁴ *Corpus inscriptionum Latinarum*.

⁵ Z izjemo primerov, pri katerih je navedeno drugače, so vse rekonstrukcije (pra)keltske. Ta opomba ne velja za rekonstruirane *citātne* (tj. latinske) oblike toponimov, npr. *citātne* *Longaticum za dejansko *Longatico* (AI 129, 1) < kelt. (?) *Longatikon. Kjer bi lahko prišlo do dvoumnega branja, bo v oklepaju vselej navedena dejanska izpričana oblika imena.

⁶ Ker gre pri obravnavi toponimov večinoma za ojkonime, ti niso posebej označeni. Oznaka *toponim* (tpn.) pred skupino več zaporednih imen je v tem smislu rabljena kot sinonim za naselbinska imena (ojkonime), v primeru, da gre za drugo vrsto toponima, pa je na to opozorjeno z ustrežno krajšavo pred imenom (hdr. = hidronim, nsn. = nesonim, orn. = ononim, hrn. = horonim).

**Arganto-* po naslonitvi na lat. *argentus*, *Diuonna* ob lat. *dīuus* za kelt. **Dēyonā*⁷), do razpoznavnih sprememb pa je prišlo tudi v okviru sinhronne vključitve imen v produktivne deklinacijske vzorce ciljnega jezikovnega sistema (prim. mehanično prevedbo kelt. nazalnih osnov v latinsko 3. deklinacijo: kelt. *Brigetjū → lat. *Brigetīō, podobno kelt. **Dub(y)ī* (hdr.) → lat. *Dubis*, prim. še lat. *Briuas uicum* za kelt. **Brīuati(s)*⁸ in lat. *Bibracte* za kelt. **Bebraktā*⁹ (*quasi* ‘Bobrovje’)¹⁰) ter, posredno, z internosistemske motivirano rabo imen v drugih sklonskih oblikah in številu/številih (npr. *Deruentione* (lat. *abl. loc. oz. Ted*), *Ratae*,¹¹ *Magis* (lat. *abl. loc. za kelt. *Magos* ipd.)),¹² Do podobnih prevedb izvornih oblik prihaja tudi pri goli transmisiji, prim. deglutinirano obliko *Etoceto* za *Lēto-kaitos, hdr. Ἄλβιος (Red) za *Albis, *Brige* = *Brigae*¹³ za *Brigā, Ῥοδάνος za *Rodānus (prim. (nekelt.!) Σάουος (ποταμός) proti lat. *Sauus* (*ad flumen Sauum*)) ipd.

Zaradi posredne narave virov je v keltskem imenskem gradivu nemogoče z gotovostjo prepoznati slovnično izpeljane toponime, ki so nastali s pluralizacijo (tip psl. *Gory h *gora oz. *Gora). Ni prepričljivih znakov o tem, da bi se npr. za latinsko obliko hidronima *Dubris* (*abl. loc. mn.*) skrivala izhodiščna pluralna oblika kelt. *Dubrās, kakor bi se dalo sklepati na podlagi latinskega vira. Ob stirs. *dobur* s prvotnejšim pridevniškim pomenom ‘temen; umazan’ in sekundarno substantivizacijo v homofoni ojevski osnovi *dobur* s pomenom ‘voda’ (prim. hdr. *Dobur*)¹⁴ = kimr. *dwfr* ‘id.’ < **dubro-*, galski topoleksem **dubro-* ‘voda’¹⁵ kvečjemu kaže na možnost obstoja kolektiva *dubrā (k ntr. *dubron). Prav tako lat. *abl. loc. mn.* °*briuis* (prim. *Durobriuis*) ali Tmn °*briuas* (prim. *Samarobriuas*, IA 379,9–10) vključno s francoskima toponimoma *Brives* in *Brèves* < *Brīuās ne implicira nujno izhodiščnega kelt. *Brīuās (nastalega s pluralizacijo apelativnega *brīuā), temveč gre lahko prav tako za sekundarno vpeljane oblike.¹⁶ Zanimivejša pa sta toponima *Magis* (*abl. loc. mn.*) in *Mantala*. Prvi je lahko nastal na podlagi latinske reinter-

⁷ Prim. ptol. metatizirano Δουήοβα (Gorrochategui 2000: 144; Lambert 2000: 166).

⁸ Po sinhroni vključitvi kelt. osnove **Brīuati-* v lat. produktivni vzorec *-as, -atis*, prim. *Briuas* ob *A Briuate, Briuatensis* (> fr. *Brioude*).

⁹ Lat. oblika tu implicira reinterpretacijo keltskih stranskosklonskih oblik kot lat. ijevske osnove **Bibracti-*, *-is* oz. konzonantne osnove **Bibrax, -ctis*, prim. Ded thn. *deae Bibracti* (CIL XIII/2651) in ojko- oz. oronim *Bibrax* (AcS I 416).

¹⁰ Lambert 1996: 90, *idem* 1997: 399. Prim. zapis Βίβρακτα pri Strabonu (IV,3,2). H kolektivnemu sufiksu prim. stvn. *buomoht* ‘baumreich’ (Krahe – Meid 1967: 194), stirs. *marcadacht* ‘konjenica’ (NWÄI 335).

¹¹ Gre za umetno uvedeno obliko, vzpostavljeno na podlagi reinterpretacije izhodiščnega kelt. *Rātis kot lat. *abl. loc. mn.* ženskih osnov na *-a*.

¹² PNRB 32–35 (in s. vv.).

¹³ Enako PNRB 278. Razlaga izpričane oblike kot Med korenskega samostalnika **brig-* (*quasi* stirs. *brig* < *brige* < **-ej* k *brī* < *brig-s (Hamp 1991/92, NIL s. v. **b^herg^h-*)) je sicer možna, a glede na britanskokeltski kontinuant *bre* < *brīyā manj verjetna.

¹⁴ LÉIA D–123.

¹⁵ DLG s. v. *dubron, dubra*. Prim. hdr. *Arganto-dubron, *Uerno-dubron, ki celo v primeru, da gre za eksocentrični zloženci, pričata o pomenskem premiku v smeri substantivizacije tudi za gal. **dubro-*.

¹⁶ Gl. tudi zgoraj pod *Briuas uicum* ~ fr. *Brioude*.

pretacije izvirnega kolektiva **Magesā* > **Magia* kot Ied lat. ženskih osnov na *-a*,¹⁷ drugega pa je mogoče razumeti kot pluralizacijo gal. apelativa **mantalon* 'pot'. V primeru gal. **attega*, ki se kot psevdokeltski topoleksem ohranja tudi v romanskem toponomastičnem fondu,¹⁸ gre glede na pomen romanskega apelativa nedvomno za nomen abstractum tipa hispanokeltsko *konterbia*, *kosedia* in ne za kolektivno tvorbo **attegā* < **atgesā* (< **ad=teges-ā*).¹⁹

V sklop problematike večjezičnega konteksta, iz katerega se poizkuša izluščiti keltsko imensko gradivo, spada tudi vprašanje dejanske (jezikovne) »kelt-skosti«²⁰ onomastičnega gradiva. Pri tem se misli predvsem na sklop homofonih sufiksov različnih jezikovnih sistemov, med katerimi ni mogoče zanesljivo razločevati, predvsem če so tudi funkcijsko prekrivni ali če se preko takšnih primerov nasploh preverja produktivnost določenega sufiksa v okviru keltskega sistema. Da ne bi prišlo do identifikacije takšnih v genetolingvističnem smislu nejasnih sufiksov ali sufikslnih verig, je pri analizi gradiva treba upoštevati izključno takšno, ki ga je v etimološkem smislu mogoče zanesljivo identificirati kot keltsko. Pri tem pa je treba teoretično predvideti tudi obstoj hibridnih tvorb, pri katerih gre za izpeljave iz tujejezične predloge (navadno so to deproprialne baze) z domačimi, produktivnimi sufiksi. V takšnih primerih namreč ni mogoče napovedati točnosti genetolingvistične opredelitve. Prim. horonima *Aremor-ica* (k etn. *Aremoric* gl. *antemari* < **are=mori-ko-*) in *Belg-ica* (k etn. *Belgae*),²⁰ v katerih se lahko ohranja tako keltsko besedotvorje (prim. gal. $\nu\alpha\mu\sigma\iota\kappa\alpha\beta\theta$ (RIG G-203) < **namaus-iko* 'Nemausensis', kimr. *Brython-ig* 'britanski')²¹ kakor tudi produktivni tip gr.-lat. pridevnikov na *-iko-*, tvorjenih k domačim in tujejezičnim predlogam, podobno v primeru domnevno keltskih tvorb *Delgouic-ia*, *Uenet-ia* k etn. **Delgouices*, **Uenetes* (prim. *Longouic-ium* k etn. *Longouices*), ki so obenem popolnoma primerljive z gr.-lat. tpn. *Britann-ia*, *Ital-ia*, *Belg-ia*, *German-ia* ipd.

2 Pri izrisovanju sistema strukturnih tipov imenskega fonda je bistven jasen uvid v razmerje med apelativno in proprialno sfero jezikovnega sistema, takšno strogo ločevanje pa je pri študiju imenskih tipov fragmentarno izpričanih sistemov, kakršni so tudi starokeltski, oteženo prav zaradi narave neonomastičnega gradiva. Težavnost jasnega ločevanja med obema sferama se najizraziteje pokaže pri določanju geneze toponimov, za katere sta enako verjetna tako deproprialni kot deapelativni izvor. Pri morfološki analizi toponima zato nikdar ne morfemiziramo elementov, ki tvorijo pomensko strukturo topoleksema,²² razen kadar ta ni razvidno enoznačna. S tem se uspešno izognemo transponatom tipa **Albi-ī(o)-on-* (**Albiū*), **Bi(l)l-ī(o)-āko-* (**Bi(l)*

¹⁷ Prim. PNRB 406. Neproblematično preko **magehā* > **mageā* > **magiā* (prim. kimr. tpn. element **^ofai* < **^omagesa/os* (SBCHP 392)) kot v gal. *suiorebe* (RIG L-6) < **suesor-i-bi*, *sioxti* (RIG L-93) < **se-sog-ti*, *sondios* < **son-de-sos*, *regenia* (RIG L-6) < **ro-genesā* itn.

¹⁸ Prim. Delamarre 2012: 64; Grzega 2001 s. v. *tegia*.

¹⁹ Pace Lambert 2013: 318.

²⁰ Gl. Russell 1990: 13–14.

²¹ Prim. Russell 1990: 61–76.

²² V skladu z načeli, podanimi v Eichler – Šrámek 1988: 20–25.

liākon) ipd., prav tako pa se na ta način ohrani informacija o genezi toponima, kar v vsakem konkretnem primeru omogoča ocenitev razmerja med proprialnimi in apelativnim fondom (npr. *Uχsamā in ne †Uχs-amā, *Uχsisamā in ne †Uχs-isamā itd.)²³ ter odnos med obema relevantnima proprialnima podsistemoma (najširše rečeno, med bio- in geonimijo), npr. *Adnāma(n)t-i-ā in ne †Ad-nāma(n)t-i-ā k antr. *Ad-nāma(n)tos. Problematika bo v nadaljevanju podrobneje prikazana na primeru neizpeljanih imen, ki so nastala z onimizacijo (O) apelativov (O^{Ap}) (substantivov (O^{Ap=S}) ali adjektivov (O^{Ap=Adj})) oz. jih je treba razumeti kot transonimizacije že obstoječih imen (O^{Pr}) (npr. hidronim → toponim (O^{Pr=hdr}), teonim → toponim (O^{Pr=thn})) in so torej homofona s svojimi imenskimi podstavami.

2.1 O^{Ap}, Ap = S

Enosmerno razmerje topoleksemov, nastalih z onimizacijo, je vsaj v primeru primarnih izkorenskih tvorb – te se lahko znotraj drugih strukturnih tipov pojavljajo tudi v vlogi imenskih podstav (npr. *Dūnon ~ *Dūñion ~ *^odūnon, oz. *Dūno-) – praviloma zanesljivo ugotovljivo, četudi zaradi fragmentarnosti apelativnega gradiva nedokumentirano:²⁴ hdr. *Abonā ← *abonā (kimr. *afon* ‘reka’), *Brix = *Briχs (stirs. *brī* ‘hrīb’), *Brigā ← *brigā ‘vzpetina’, *Contrebia* ← *com-treb-iā, *Cosedia* ← *com-sed-iā,²⁵ Red Φρουδιος za *Φrutis ← gal. *φrutis < *sru-ti- oz. *φrutus²⁶ ‘tok’ < *sru-tu- ‘id.’ (kimr. *ffrwith* < *sru-tu/o-, stirs. *sruth* < *sru-tu-),²⁷ Λίνδov ← *lindon ‘jezero’, hdr. *Rhenus* = *Rēnos ← pide. *H₃reiH-no-s ‘tok’,²⁸ hdr. *Uobera

²³ Tako gre tudi v primeru tpn. *Remetodia* (TP 6,5), ki se ga običajno obravnava v kontekstu sufikslnih deadverbialnih tvorb (Isaac 2004, *Celtic elements*, s. v. *au-*, *auo-*; DC-CPN *passim*; Falileyev 2013: 113sl.; Falileyev – Isaac 2006), najverjetneje za deadjektiv k *rēm=et-odjio- oz. *rēm=eto-djio- (*rēmo- ‘prednji, prvi’ ipd.). K sufiksu *-et(o)- kot deadverbialnemu sufiksu z morebitno funkcijo adjektivizacije prim. antr. *Ueret(-)o-maros (rekonstrukcija na podlagi patronimika ουερετουαρε[o]υι (Ded), RIG G–147) ← *uer-et(-)o- k prefiksu/adverbu *uer-, k sufiksu *-(o)djio- (= kimr. *-eid*, stirs. *-(ai)de*), prav tako s pridevniško funkcijo (prim. gal. *karant-odjio- ‘prijateljski’ (h *karant- ‘prijatelj’), kar se ohranja v antr. *Carantodius*, *Carantodia*), pa gal. *ande-djio- ‘spodnji’, *uxse-djio- ‘zgornji’ (= *andedion* (RIG L–100, 1), *uxsedia* (La Graufesenque 18, 2)).

²⁴ Pomen apelativa in/ali internokeltsko primerjalno gradivo sta podana, če to dopušča neonomastično gradivo. V primeru rekonstruiranih apelativov se rekonstrukcijo opravičuje tudi z eksternim primerjalnim gradivom.

²⁵ MLH V.1 s. v. *konterbia* (tpn.!). Gre za deverbativna nomina abstracta tipa stirs. *lige* ‘ležanje’ < *leg^h-jo-, prim. sti. *deva-yajyá* ‘čaščenje boga/bogov’, lat. *in-edia* ‘post’ ipd. (AiGr II/1 177), morda stirs. *Echraide* < *^orēd-iā (Uhlich 2002: 417) = gal. tpn. Έπορεδία (Ptol. III,1,34) < *Eporēdiā ipd.

²⁶ Prim. interpretacijo ptolemajske oblike kot Red ujevske osnove *Φρουτιος ← *φrutus pri Pokornem (Anreiter 1996: 33), kar pa je ob transparentnem pto. Red Άλβιος h kelt. *Albis (gl. zgoraj) manj prepričljivo.

²⁷ Prim. Busse 2007: 96.

²⁸ Kljub stirs. *rian* ‘morje; tok, pot’ < pide. *H₃reiH-no- se vendarle zdi verjetneje, da gre v primeru hidronima *Rhenus* za predkeltsko ime (prim. Weisgerber 1969: 327, 330), ki je bilo, podobno kot ime drugega izmed dominantnih rečnih tokov Srednje Evrope, tj.

← *uoberā (stirs. dehdr. *Fobar*, kimr. *gofar* ‘potok’ < pide. **upo-b^her-*).²⁹ Prav tako bi bilo morda v hdr. Γλάνης treba videti deadjektiv tipa psl. *bēlb ‘belina’ (k *bēlb), prim. stirs. *glain* ‘steklo; čistoča, jasnost’, ki je bil po metonimiji lahko konkurenten z običajnim pridevniškim *Glanā (quasi ‘Bistra, Bistrica’).³⁰ V primeru toponimov, osnovanih na topoleksemu **genu-* (= stirs. *giun* ‘usta’, kimr. *gin* < pide. **ǵenu-* ‘čeljust’, prim. Γενόα, Ἀρηγενοῦα, *Genaua*, *Genua* za **Gen(o)uā*)³¹ zagotovo ne gre za sufiksacijo, najverjetneje pa niti za nastanek toponima preko pluralizacije, temveč za preprost deapelativ h kolektivu *genuā, eventualno *genuā ‘usta’ → **Gen(o)uā* ‘Ostium’, k čemur prim. kimr. kolektiv *geneu* ‘usta; rečno ustje’ < **genōu-*.

2.2 O^{Ap}, Ap = Adj

Onimizirani adjektivi tvorijo razmeroma produktivno kategorijo imen. Neproblematični so toponimi³² kot hdr. *Alauna* (k deležniku pide. **H₂el-ḡno-*),³³ *Acaunum (h gal. *akaunos gl. *saxum* < pide. **H₂eḡ-ḡn-o-*, prim. psl. *kamy, -en-), nsn. *Dumna* (k **dubno-* ‘globok’), *Glanum* (h **glano-* ‘čist’), *Leuca* (k **leuko-* ‘svetel, odprt’), hdr. *Nouius* (k **nou(i)jo-* ‘nov’), Πετवारία (kimr. *pedwerydd* ‘četrti’, gal. **petuarjo-* ‘id.’), Σεγίσαιμον ← superl. **seg-isamo-*,³⁴ hdr. *Sena* (k **seno-* ‘star’), hdr. Στουκκία za *Stuktīā (kimr. *ystwyth* ‘upogibljiv’), hdr. **Tragisamus*³⁵ (morda za izhodiščni kelt. fem. *Tragisamā) ← superl. **trag-isamo-*,³⁶ nsn. *Uxisama* ← superl. **uḡs-isamo-*³⁷ (k predlogu *uḡse = gr. ὑψι), Οὔξελλον, Οὔξελλα ← *(*o*)*uḡs-eloā* (prim. stirs. *úasal*, kimr. *uchel* ‘visok’ < **ouḡs-elo-*).³⁸ Zapis Ἀργίτα (Ptol. II,2,2) ob internosistemske nepodprti rekonstrukciji pide. *H₂rḡ-ēt-eH₂,³⁹ ki bi jo bilo mogoče sicer vzporejati s stgrš. ἄργης, -ετ- ‘svetleč’, verjetneje ponazarja zgodnjegoidelsko obliko *Argēdā < **Argentā*⁴⁰ ‘Srebrna’ (sc. reka).

Zlasti problematičen je par hidronimov Δοῦβις in Ἄλβις (Red Ἄλβιος), kjer se pod vtisom, da gre za ijevski osnovi, najverjetneje združuje več pojavov. Hdr. *Dubis* se navadno razlaga preko latinizacije (v oblikotvornem morfemu) izhodiščnega

**Dānou-jo-* (lat. *Danuuius*), že zgodaj vključeno v keltski imenski fond (v primeru hdr. *Rēnos še pred monoftongizacijo pide. *eī > kelt. *ē v nezadnjem zlogu).

²⁹ NIL s. v. **b^her-*; Busse 2007: 96; Billy 2007: 129–130.

³⁰ Prim. deadjektiv *Glanum* < kelt. *Glanon. Nomen originis **glaniko-* (ματρεβο γλανεικαβο, RIG G–64) je bil lahko tvorjen k substantiviziranemu tpn. *Glanon → **glan-iko-* ali k hidronimu *Glanis → **glani-ko-*.

³¹ Prim. DLG s. v. *genaua*, de Bernardo Stempel 2000: 92.

³² Glede identifikacije imenskih podstav gl. zlasti DLG s. vv., DCCPN 5–35.

³³ K **H₂el-‘alere’* (gl. LIV²: 262).

³⁴ H kelt. **sego-* ‘močan, pogumen’ *uel sim.* < **seḡ^h-o-* gl. MLH V.1 s. v. *seko*.

³⁵ Prim. *Trigisamo* (TP 4,1), *Tragisa* (CIL III/259).

³⁶ K **trago-* ‘hiter, hitro tekoč’ (?) gl. DLG s. v. *traget-*, Anreiter 1996: 45–47.

³⁷ Prim. tudi hispanokeltski tpn. *usama* (za *Uḡsama) ← superl. **uḡs-ama-* (MLH V.1 463–465) = kimr. *uchaf* ‘najvišji’.

³⁸ Prim. gal. thn. *Uxelius* (CIL XII/387) < **Uḡs-el-*.

³⁹ Tako de Bernardo Stempel 2000: 103.

⁴⁰ Prim. Sims-Williams 2000: 6, op. 22.

feminiziranega ujevskega pridevnika **dubu-* ‘temen’ → *dubū-ī,⁴¹ čeprav ni izključena niti izpeljava iz istopomenskega tematiziranega pridevnika **dubūo-* (prim. og. DOVA^o).⁴² V primeru hdr. *Ἀλβις pa bi morda morali prej kot o deadjektivu govoriti o desubstantivu *Albīs k fem. *albīs < pide. **H₂elb^h-iH₂-*, prim. stnord. *elfr* ‘reka’, vendar je ob negotovi izhodiščni osnovi pridevnika s pomenom ‘bel’ (ijevska oz. tematska osnova) hidronim prav tako mogoče izpeljati neposredno iz ijevskega pridevnika **albi-* oz. formalne substantivizacije tematskega pridevnika **albo-* < pide. **H₂el-b^ho-*,⁴³ tj. **alb-i-*, k čemur prim. tudi nsn. *Ἀλβίων* < **Albi-(i)-on-*.

Tudi geneza toponima **Deruum*⁴⁴ < *Derūon je težje opredeljiva, saj imenska podstava **derūo-* besednovrstno ni enoznačna. Glede na obstoj kolektiva *darīon (= stirs. *daire* ‘hrastov gozd(ič)’) v zloženih imenih tipa *Δαριόριτον*⁴⁵ = *Darīoriton, ki se ga da preko pridevniške izpeljave s sufiksom **-io-* povezati z že na podlagi internokeltsko preoblikovane izvorne paradigme pide. **doru-/deru-* → **daru-*, **dar-ou-* (stirs. *daur*, kimr. *dar* ‘hrast’), lahko za keltski sistem upravičeno dvomimo v obstoj tematizirane ujevске osnove tipa psl. *derūo < pide. *derū-o-m = *deru ‘drevo’ > ‘hrast’, ki bi bila s podedovano ujevsko sinonimna. Tematizacijo **deru-* → **derū-o-*, kakršna je izpričana v tpn. *Deruum, je zato treba razumeti v smislu adjektivizacije (prim. stirs. *derb* ‘trden, močan’) tipa **medūo-* ‘meden’, kar se semantično lahko potrjuje vsaj v antr. *Derua* (KPP 193). Kljub temu ni izključeno, da je bila v galščini izvorno pridevniška tvorba (s primarnejšim pomenom ‘gozdnat; lesen; hrastov’ *uel sim.*) že substantivizirana (prim. kimr. kolektiv *derw* ‘hrastje’ < **derū-o-*), kar se morda potrjuje v (izhodiščno adjektivnem) etnonimu *Deruaci* < **Derū-āko-*; v tem primeru gre pri antr. *Derua* za kratko ime tipa *Giama*, *Nerta* (h gal. **gijamo-* ‘zima’, **nerto-* ‘moč’).⁴⁶

2.3 O^{Pr}, Pr = hdr, thn

Večje težave predstavlja razumevanje geneze toponimov, tvorjenih v razmerju do drugih propriálnih podsistemov. Med imena nastala s transonimizacijo lahko uvrstimo dehidronim *Λουέντινον*, če za *Louentīnon, osnovan na homofonem⁴⁷ rečnem imenu, tvorjenemu k nomenu agentis **louentīno-* < **lou-ent-ino-* ‘lavans’.⁴⁸ Prav tako lahko s precejšnjo gotovostjo izluščimo deteonime⁴⁹ kot *Artona* ← thn. *Artonā, *Βελισάμα* ← thn. *Belisamā, *Matrona* ← thn. *Mātronā, *Δηρούα* ← thn. *Dēuonā (< pide. **deijūo-no-*), morda *Mo/agontia*, prim. *dea Mogontia* (CIL XIII/4313), *Δηρούα* ← thn. *Dēuā, čeprav bi pri slednjem imenu lahko šlo tudi za onimizacijo podstavnega apelativa *dēuā < pide. *deijū-eH₂ ‘boginja’. Hidronim

⁴¹ Hamp 1988: 127–128.

⁴² Uhlich 1989.

⁴³ Glede morfemske rekonstrukcije pridevnika gl. Krahe – Meid 1967: 138.

⁴⁴ Prim. *sin foreste Deruo, in loco qui ... Deruum nominatur* (AcS I 1272).

⁴⁵ Ki pa vendarle ni nedvoumna (prim. DLG s. v. *dari(o)-*).

⁴⁶ Stüber 2005: 68.

⁴⁷ Pace PNRB 400

⁴⁸ Sims-Williams 2000: 9.

⁴⁹ »La source, la riviere, la montagne ne fait qu’un avec le dieu qui l’habite« (LG 36sl.).

Οὐίδουα = **Uīduā*⁵⁰ je ob gal. *uidu-⁵¹ 'gozd' s formalnega vidika razumljiv le kot substantivizacija stare, tematizirane osnove **uidu-o-* 'silvanus' tipa stirs. *medb* 'meden' < pide. **med^hu-o-* k **med^hu-* 'med', prim. psl. konkretizirano *meduā.⁵²

2.4 Skupina toponimov, osnovanih na topoleksemu **kondati-* 'sotočje' < pide. **kom-d^hH₁-ti-* 'σύνθεσις' ali verjetneje **kom-dH₂-ti-*⁵³ 'confluens', se v virih dosledno pojavlja v obliki *Condate*. V tej podobi se toponim ohranja celo v ptol. Kovδάτε, s čimer je ejevsko izglasje nedvomno potrjeno. V skladu z regularno šibitvijo izgla-snega galskega *i > e/_#* (prim. gal. *more* gl. *mare* < *mori, *suiorebe* (RIG L-6) < *suesoribi, *anmanbe* (RIG L-93) < *anman-bi)⁵⁴ bi bilo v toponimu zato mogoče prepoznati ijevsko osnovo srednjega spola, vendar ta v nomenu actionis ni pričakovana. Apelativni izvor baze *kondatis se posredno morda potrjuje v (detoponomastičnem!) teonimu *Condatis*,⁵⁵ ki kot v sklonilu latinizirana oblika lahko implicira ijevsko osnovo (*Kondatis → lat. *Condatis* ali → lat. *Condas*, -*atis*). Pace Irslinger⁵⁶ ejevsko izglasje ni razločljivo preko petrificiranega lokativnega sklonila **-e = *-ē* < pide. **-eĭ-i*, saj bi se pričakovano lokativno sklonilo galskih ijevskih osnov najverjetneje glasilo **-ī(i)*. Sekundarno, po analoški izravnavi z vzporedno ujevsko paradigmo restituirano lokativno sklonilo **-eĭ-i* (za že prajezično kontrahirano **-ēĭ* < **-eĭ-i*),⁵⁷ je namreč pričakovano le v sistemih, ki so ohranili podedovano lokativno sklonilo ujevskih osnov **-eu-i* (tip ved. *sunávi*) ob konkurenčnem analoško preoblikovanem sklonilu **-ēu*, kar v primeru galskega sistema ni izpričano. Poleg tega se vsaj na prvi pogled pojav zdi širši: enako problematična so namreč izglasja toponimov Ἀργεντόρατον ob *Argentorate*, *Argentorata* in *Argentorato*,⁵⁸ *Carbantorate*, morda Ἀρέλατον za *Are-late (prim. ptol. Πατίατον za izvorno *Rātj-ate),⁵⁹ Λοκόριτον in Ἀνδέρηδον (če za *riton po lenizaciji in internogrškem jotacizmu),⁶⁰ tvorjenih k topoleksemom *rātis 'okop' < pide. **H₂rH₃-ti-*, **lati(-)* (?) (kimr. *llaid* 'blato; močvirje' < **latjo-* oz. stirs. *laith* 'pivo, tekočina', kimr. *llad* < **lati-*),⁶¹ *ritus 'brod' < pide. **pr^h-tu-* in *rito-⁶² < pide. **rt-o-*.⁶³ Ejevsko izglasje v elementu *orate* se glede na izpričanost v virih zdi primarnejše, a bi se njegovo demaskulinizacijo vendarle dalo razložiti preko pridevniške rabe, če sta bili zloženi imeni eksocentrični.

⁵⁰ Prim. *Uidua* (875), današnji fr. *La Veuve* (TGF 135).

⁵¹ DLG s. v. *uidu*, prim. stirs. *fid*, Red. *fedo* 'id.'

⁵² Nar. hrv., srb. *medva* 'vrsta belega grozdja', nar. rus. *медв́а* 'z medom sladkana voda, sladek mošt' (ÉSSJa s. v. *medva).

⁵³ Prim. LG 38, DLG s. v. *condate*.

⁵⁴ Prim. LG 41, McCone 1996: 112.

⁵⁵ Ded *Condati* (RIB 731).

⁵⁶ Irslinger 2002: 191, enako NIL s. v. **d^heH₁-*.

⁵⁷ Mayrhofer 1986: 173.

⁵⁸ Irslinger 2002: 191.

⁵⁹ Lambert 2000: 167.

⁶⁰ Prim. Βριουάτης za *Brīuatis, *Φροῦδης za *φrutis (Lambert 2000: 162, 166).

⁶¹ Prim. Irslinger 2002: 206–207, IEW 654–655.

⁶² 'course' (DLG s. v.).

⁶³ Prim. NIL s. v. **ret-*.

V primeru zloženih imen z domnevnim ujevskim samostalnikom v drugem delu ni mogoče podati nadaljnjih sklepov, saj se ta na podlagi ptolemajskih oblik ne potrjuje zanesljivo (vsekakor je vpadljiva odsotnost tipa $^{\circ}ritu$, ki bi bil sistemsko vzporeden s tipom $^{\circ}rate$, a je ta lahko le navidezna). V tem pogledu skupina toponimov v sporočeni podobni *Condate* ostaja izolirana.

Gradivo kot *Condatum*, *Condatus*, ki bi kazalo na tematsko osnovo (tip sti. *sam-hitá-* ‘condatus’, prim. *prá-nīti-* ‘confirmatio, auxillium’ < pide. **-niH-ti-* proti ptcp. *prá-nīta-* < **niH-to-*), glede na pozno izpričanost nedvomno predstavlja latinizirane oblike; prav tako nima informativne vrednosti ojevski vezni vokal v *Condatomago* (TP 1,3), prim. Βουδόρυγος (Ptol. II,11,28) za dejansko **Boūdi-rīgo-*.⁶⁴ Toponim zagotovo ni razložljiv niti preko adjektivizacije, prav tako pa internosistemsko ni motivirana slovnična proprializacija s spremembo slovničnega spola.⁶⁵ Prepričljivejša bi bila morda razlaga preko okamenele sklonske oblike, a v tem primeru v poštev pride le dativno sklonilo **-ē* < **-eī* (prim. gal. Ded VCVETE, RIG L–13), internolatinska reinterpretacija nominativne oblike kot *abl. loc. mn. osnov na -a* (Ied *-is* = *abl. loc. mn. -is* → Imn **Condatae* > *Condate*)⁶⁶ ali analoška izravnava po produktivni kategoriji imen, tvorjenih s sufiksom *-ate* < **-ati*, vendar slednje le v primeru zgodaj zamrle povezave med topoleksemom in ustreznim apelativom.

Ker gre za rekcijsko zloženko z nomenom actionis v drugem členu, tudi ni povsem izključeno, da se kljub siceršnjim formalnim vzporednicam tipa sti. $^{\circ}hiti-$, gr. $^{\circ}\theta\epsilon\sigma\iota\varsigma$, lat. *con-ditio* (za prvotno $^{\circ}datti-$), vse iz < pide. **-dH₁-ti-*, v latiniziranem tpn. *Condate* vendarle ohranja starejše besedotvorje in da gre v izhodišču za konzonantno deblo **kondat-* < pide. **kom-dH₂-t-* (oz. **kom-dH₁-t-*) tipa sti. *samit-* ob strukturalno avgmentirani obliki *samiti-* < pide. **sem-H₁-t-(i)-* ‘das Zusammengehen’,⁶⁷ pri čemer bi se v končnem *-e* poleg dativnega **-ē* < **-eī* lahko ohranjalo tudi lokativno sklonilo **-i* > *-e*.⁶⁸

⁶⁴ Prim. Sims-Williams 2013: 42.

⁶⁵ V zadnjem času je bila sprememba slovničnega spola v smeri masculinum/(redko) femininum → neutrum ed./mn. predstavljena kot produktivno internokeltsko sredstvo proprializacije (Delamarre 2009; 2012), vendar ni naletela na pretirano kritičen odziv. Predlog bo vsekakor še moral biti deležen sistematične obravnave, a vsi doslej navajani primeri ne zdržijo preverjanja; toponima **Andematunon* in **Condercon* (kot deantroponima k *Andematunnos*, *Condercos*) sta eksocentrični zloženci, deadjektivni **Glanon* (kot deteonim h **Glanās*) je nastal s konkretizacijo tipa mik. *di-u-jo* (**Diiūjon*) ‘Zevsovo svetišče’ k *di-u-jo* (**diiūjo-* ‘pripadajoč Zevsu’), primeri tipa **Luxouiūm* (kot deteonim k *Luxouiūs*), *Carantia* (kot deantroponim h *Carant(i)os*) glede na njihovo **-jo-*osnovo niso povedni, izvor soobstoja tpn. **Eburodūnon* in njegove sinonimne variante ptol. **Eburon* (hapax) (slednji v skladu z Delamarrovo interpretacijo kot deantroponim k *Eburos*) pa še nista zadostno razjasnjena (Falileyev 2014: 65–66).

⁶⁶ Prim. umetno vpeljano latinizirano pluralno obliko *Ratas* (IA 477,4 za **Ratae*) ob izvorni obliki *Ratis* (IA 479,3).

⁶⁷ Prim. ved. *sam-īdh-* ‘Anzündung’, *sam-pád-* ‘das Übereinkommen’, *ūpa-stut-* ‘Anrufung’ itn. (AiGr II/1 176–177), in, kot nomen agentis, lat. *comes*, *-it-* ‘sopotnik, družabnik’ < **kom-H₁-t-*.

⁶⁸ Singularno lokativno sklonilo konzonantnih osnov v galskem jezikovnem gradivu sicer ni zanesljivo izpričano, vendar bi glede na stanje v drugih keltskih idiomih (prim. stirs.

Krajšave

abl. loc. = *ablativus loci*; *antr.* = antroponim; *D* = dajalnik; *ed.* = ednina; *etn.* = etnonim; *fr.* = francosko; *gl.* = *glossa*; *hdr.* = hidronim; *hrv.* = hrvaško; *I* = imenovalnik; *kelt.* = keltsko; *lat.* = latinsko; *M* = mestnik; *mik.* = mikenskogrško; *mn.* = množina; *nar.* = narečno; *nsn.* = nesonim; *ntr.* = nevtrum; *og.* = ogamsko; *orn.* = oronim; *psl.* = praslovansko; *ptol.* = ptolemajsko; *R* = rodilnik; *rus.* = rusko; *srb.* = srbsko; *sti.* = staroindijsko; *stirs.* = staroirsko; *superl.* = superlativ; *T* = tožilnik; *thn.* = teonim; *tpn.* = toponim

Viri

- AcS = Alfred Holder, *Alt-celtischer Sprachschatz* I–III, Leipzig: Teubner, 1896–1907 (ponatis Graz: Akademische Druck- und Verlagsanstalt, 1961–1962).
- DCCPN = Alexander Falileyev in collaboration with Ashwin E. Gohil and Naomi Ward, *Dictionary of Continental Celtic Place-Names*, Aberystwyth: CMCS, 2010.
- Delamarre 2012 = Xavier Delamarre, *Nomina Celtica antiqua selecta inscriptionum = Noms de lieux celtiques de l'Europe ancienne (-500/+500): dictionnaire*, Paris: Éditions Errance, 2012.
- DLG = Delamarre, Xavier, *Dictionnaire de la langue gauloise*, Paris: Éditions Errance, 2003.
- ÈSSJa = *Этимологический словарь славянских языков: праславянский лексический фонд* I–, Moskva: Издательство »Наука«, 1974–.
- Falileyev 2013 = Alexander Falileyev, *Celtic Balkans*, Aberystwyth: CMCS, 2013.
- IEW = Julius Pokorny, *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*, Bern – München: Francke, 1959–1969.
- Isaac 2004 = Graham R. Isaac, *Place-Names in Ptolemy's Geography: an electronic data base with etymological analysis of the Celtic name-elements (CD-ROM)*, Aberystwyth: CMCS, 2004.
- KPP = Wolfgang Meid, *Keltische Personennamen in Pannonien*, Budapest: Archaeolingua, 2005.
- LEIA = Joseph Vendryes, Édouard Bachellery & Pierre-Yves Lambert, *Lexique étymologique de l'irlandais ancien*, Dublin: Dublin Institute for Advanced Studies – Paris: Centre National de la Recherche Scientifique, 1959–96.
- LG = Lambert Pierre-Yves, *La langue gauloise*, Paris: Éditions Errance, 2003.

Ded *ri* < **rīg-i* ob starej daj. *rīg* < **eī*) pričakovali sklonilo **-i*. Domnevni primeri, kjer bi se po sinkretizmu takšno sklonilo ohranjalo v dativnih oblikah (tako Stüber 1998: 13–14), so v celoti dvoumni: ob BRIGINDONE/I (RIG L–9), z nezanesljivim branjem izglasja, se glede na sintakso v antroponimih μαγορευιτι (RIG G–121) in ατεμαγουτι (ατεε ατεμαγουτι οννακτι (RIG G–122)) lahko ohranja tudi genitivno sklonilo, prav tako imamo v primeru teonima ARTIONI opraviti z latinizirano obliko (Ded *-on-i*) oz. kontrahiranim sklonilom gal. Ded (**-ī* < **-āī*) teonima **Artionā* (glede slednjega prim. Lambert 1997: 399) in ne ***Artiū, -on-*.

- LIV² = Helmut Rix idr., *Lexikon der indogermanischen Verben: die Wurzeln und ihre Primärstambildungen*, Wiesbaden: Dr. Ludwik Reichert Verlag, 2001.
- MLH V.1 = Dagmar S. Wodtko, 2000: *Monumenta linguarum hispanicarum V.1: Wörterbuch der keltiberischen Inschriften*, Wiesbaden: Dr. Ludwik Reichert Verlag, 2000.
- NIL = Dagmar S. Wodtko – Britta Irslinger – Carolin Schneider, *Nomina im indogermanischen Lexikon*, Heidelberg: Winter, 2008.
- PNRB = Albert Lionel Frederick Rivet – Colin Smith, *The Place-Names of Roman Britain*, London: Book Club Associates, 1979.
- Ptolemy 2000 = Patrick Sims-Williams – David N. Parsons (ur.), *PTOLEMY: Towards a Linguistic Atlas of the Earliest Celtic Place-Names of Europe*, Aberystwyth: CMCS, 2000.
- RIB = Robin George Colingwood idr., *The Roman inscriptions of Britain I–II*, Stroud: Sutton, 1990–1995.
- RIG = *Recueil des inscriptions gauloises I–IV*, Paris: CNRS Éditions, 1985–1998.
- TGF = Ernst Nègre, *Toponymie générale de la France I: formations préceltiques, celtiques, romanes*, Genève: Librairie Droz, 1990.

Literatura

- Ai. Gr. II/1 = Jakob Wackernagel, *Altindische Grammatik II, 1: Einleitung zur Wortlehre: Nominalkomposition* von Albert Debrunner und Jakob Wackernagel, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1905.
- Anreiter 1996 = Peter Anreiter, *Keltische Ortsnamen in Nordtirol*, Innsbruck: Institut für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck, 1996.
- Anreiter 2000 = Peter Anreiter, Keltisch, Keltoromanisch, Romanisch-»Pseudokeltisch«: Begriffliche Abgrenzbarkeit auf Grund ostalpinen Onyme, v: Irena Kovačič idr. (ur.), *Linguistics and Language Studies*, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2000, 61–76.
- Anreiter 2001 = Peter Anreiter, *Die vorrömischen Namen Pannoniens*, Budapest: Archaeolingua, 2001.
- Billy 2007 = Pierre-Henri Billy, Toponymie française et dialectologie gauloise, v: Pierre-Yves Lambert – Georges-Jean Pinault (ur.), *Gaulois et Celtique continental*, Genève: Librairie Droz, 2007, 127–143.
- Busse 2007 = Peter Busse, Hydronymie und Urheimat: Ein neuer Ansatz zur Lokalisierung der Urheimat der Kelten?, v: *Kelten-Einfälle an der Donau: Akten des Vierten Symposiums deutschsprachiger Keltologinnen und Keltologen*, Linz/Donau, 17.–21. Juli 2005, ur. Helmut Birkhan, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2007, 89–98.
- De Bernardo Stempel 2000 = Patrizia de Bernardo Stempel, Ptolemy's Celtic Italy and Ireland: A linguistic analysis, *Ptolemy 2000*, 83–112.
- Eichler – Šrámek 1988 = Ernst Eichler – Rudolf Šrámek, *Strukturtypen der slawischen Ortsnamen = Strukturní typy slovanské oikonymie*, Leipzig: Karl-Marx-Universität, 1988 (Namenkundliche Informationen, Sonderheft).

- Delamarre 2009 = Xavier Delamarre, *Pannonia Celtica, Nouvelle revue d'onomatistique* 51 (2009), 89–100.
- Falileyev 2014 = Alexander Falileyev, *In search of the Eastern Celts: studies in geographical names, their distribution and morphology*, Budapest, 2014.
- Falileyev – Isaac 2006 = Alexander Falileyev – Graham R. Isaac, *Remetodia, Acta onomastica* 47 (2006), 173–176.
- Gorrochategui 2000 = Joaquín Gorrochategui, *Ptolemy's Aquitania and the Ebro Valley, Ptolemy 2000*, 143–158.
- Grzega 2001 = Joachim Grzega, *Romania Gallica Cisalpina*, Tübingen: Niemeyer, 2001.
- Hamp 1988 = Eric Hamp, *Varia XXXIV: Doubs, Études celtiques* 25 (1988), 127–128.
- Hamp 1991/92 = Eric Hamp, *British Celtic BRIGE and morphology, Studia Celtica* 26–27 (1991/92), 9–11.
- Irslinger 2002 = Britta S. Irslinger, *Abstrakta mit Dentialsuffixen im Altirischen*, Heidelberg: Universitätsverlag C. Winter, 2002.
- Krahe – Meid 1967 = Hans Krahe – Wolfgang Meid, *Germanische Sprachwissenschaft III: Wortbildungslehre*, Berlin: Walter de Gruyter & Co., 1967.
- Lambert 1997 = Pierre-Yves Lambert, *Gaulois tardif et latin vulgaire, Zeitschrift für celtische Philologie* 49–50 (1997), 396–413.
- Lambert 2000 = Pierre-Yves Lambert, *Remarks on Gaulish place-names in Ptolemy, Ptolemy 2000*, 159–168.
- Lambert 2013 = Pierre-Yves Lambert, *recenzija dela Dictionary of Continental Celtic place-names, Études celtiques* 39 (2013), 316.
- Mayrhofer 1986 = Manfred Mayrhofer, *Indogermanische Grammatik I/2: Lautlehre*, Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1986.
- McCone 1996 = Kim McCone, *Der Teller von Lezoux, v: Die größeren altkeltschen Sprachdenkmäler*, Akten des Kolloquiums Innsbruck, 29. April – 3. Mai 1993, ur. Wolfgang Meid – Peter Anreiter, Innsbruck: Verlag des Instituts für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck, 107–117.
- NWÄI = De Bernardo Stempel, Patrizia, *Nominale Wortbildung des älteren Irischen: Stammbildung und Derivation*, Tübingen: Max Niemeyer, 1999.
- Rivet 1980 = Albert Lionel Frederick Rivet, *Celtic names and Roman places, Britannia* 11 (1980), 1–19.
- Russell 1990 = Paul Russell, *Celtic Word-Formation: the Velar Suffixes*, Dublin: Dublin Institute for Advanced Studies, 1990.
- SBCHP = Peter Schrijver, *Studies in British Celtic Historical Phonology*, Amsterdam – Atlanta: Rodopi, 1995.
- Sims-Williams 2000 = Patrick Sims-Williams, *Degrees of Celticity in Ptolemy's names: Examples from Wales, Ptolemy 2000*, 1–16.
- Sims-Williams 2013 = Patrick Sims-Williams, *The Celtic composition vowels -o- and -io-*, v: *Continental Celtic word formation: the onomastic data*, ur. Juan Luis García Alonso, Salamanca: Ediciones universidad de Salamanca, 2013, 37–50.

- Stüber 1998 = Karin Stüber, *The Historical Morphology of n-Stems in Celtic*, Maynooth: Department of Old Irish, National University of Ireland, 1998 (Maynooth Studies in Celtic Linguistics III).
- Stüber 2005 = Karin Stüber, *Schmied und Frau: Studien zur gallischen Epigraphik und Onomastik*, Budapest: Archaeolingua, 2005.
- Uhlich 1989 = Jürgen Uhlich, Dov(a)- and Lenited -B- in Ogam, *Ériu* 40 (1989), 129–134.
- Uhlich 2002 = Jürgen Uhlich, Verbal governing compounds (synthetics) in Early Irish and other Celtic languages, *Transactions of the Philological Society* 100/3 (2002), 403–433.
- Weisgerber 1969 = Leo Weisgerber, *Rhenania Germano-Celtica*, Gesammelte Abhandlungen, ur. Johann Knobloch – Rudolf Schützeichel, Bonn: Ludwig Röhrscheid Verlag, 1969.

Old Celtic Toponymy: A Contribution to Its Systematization

Summary

Onomastic data represent the bulk of Continental Celtic linguistic material. Although it is sparse and elusive, a comprehensive examination of its morphology is of paramount importance for the study of Continental Celtic word formation. However, no systematic investigation has yet been made of the various structural types of Gaulish, Hispano-Celtic, Old British, and Early Goidelic place names, as attested in classical sources. This article develops a methodological approach to systematic investigation of fragmentary linguistic data and provides a starting point for the basic classification of Old Celtic toponymy regarding the structure and genesis of individual names. A comprehensive analysis of a representative sample of non-derived names is intended to show that accurate classification can only be achieved through systematic application of non-etymological morphemization that is insensitive to the semantic (and word-formational) structure of the derivational base (be it lexical or onomastic) of a particular name, cf. the place-names **Uχsisamā* ← **uχsisamo-* ‘highest’ (not *†Uχs-is-amā* as PIE **upsisṃHo-*) and **Ad-nāmantiā* < **Adnāmant-iā* ← personal name **Ad-nāmantos* (not *†Ad-nām-ant-iā*).